

Foreløpig REFERAT

Møte i Statnetts Markeds- og driftsforum 2021-01

Møtedato/tid/sted:

10. mars kl. 12:00 – 15:15 / Elektronisk møte på Teams.

Saksbehandler/adm. enhet:

Erik Skjelbred/CK

Medlemmer tilstede:

Hilde Bakken
Pål Tore Svendsen
Frode Leversund
Knut Lockert
Liv Cecilie Birkeland
Björg Brestad
Grethe Høiland
Knut Kroepelien
Erling Dalberg

Fraværende:

Inger Lise Blyverket

Statnetts administrasjon tilstede:

Gunnar Løvås
Knut Hundhammer
Håkon Borgen
Erik Skjelbred
Tom Tellefsen (delvis)
Steinar Aksnes (delvis)
Arne Egil Pettersen (delvis)

Energi Norge administrasjon tilstede:

Vivi Mathiesen (delvis)

Dokumentet sendes til:

Statnett styret

SAK NR.	SAK
Åpning av møtet	Referatet fra forrige møte ble godkjent med innkomne kommentarer.
2021-01-01	<p>Orienteringssaker</p> <p>Det ble orientert om følgende saker:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Orientering om systemdrift og marked b. Nye rekorder c. Kontinental nettdeling og frekvensutfall d. NUCS e. Driftserfaringer NordLink og markedsforberedelser NSL f. Fremdrift NSL g. Viktige høringssaker (alle) h. Andre saker
<i>Diskusjon</i>	<p>Markeds- og driftsforum sa seg tilfreds med orienteringen.</p> <p>Hilde Bakken (Statkraft) orienterte om vilkårsrevisjoner for Folla – Vindøla vassdraget hvor Trollheim kraftverk fortsatt skal kunne drive effektkjøring for å levere tjenester i regulerkraftmarkedene. De satte pris på Statnetts engasjement i denne saken. Statnett opplyste at de nylig har oversendt en rapport om behovet for fleksibilitet i kraftsystemet ift begrensinger ved vilkårsrevisjoner og denne rapporten vil bli delt med forumet.</p> <p>Frode Leversund (Gassco) roste Statnett for en stabil drift av kraftsystemet i vinter som har resultert i høy regularitet i gass eksporten, grunnet få kompressorstopp på gassterminalene med bakgrunn i elektrisitetsforsyningen.</p> <p>Statnett orienterte om den krevende driften i den kalde vindstille perioden i Q1. Statnett planlegger å informere bredt om kraftsystemet, utfordringer og behovet for effekt og fleksibilitet basert på disse erfaringene. Forumet støttet Statnetts plan for slik ekstern informasjon.</p> <p>Utfordringen i det fremtidige kraftsystemet med mer uregulert produksjon og behovet for forbrukerfleksibilitet ble diskutert. Statnetts forutsetning om at det vil komme tilstrekkelig forbrukerfleksibilitet fremover ble det stilt spørsmål ved. Pål Tore Svendsen (Hydro) opplyste at deres aluminiums-smeltere i Norge ikke kan levere fleksibilitet ut over en time og det ble stilt spørsmål hvorvidt det fantes andre industrier som kan redusere forbruk vesentlig over uker, uten å ødelegge sine verdikjeder. Statnett mener at i fremtiden vil man være avhengig av en betydelig forbrukerfleksibilitet for at kraftsystemet skal kunne fungere. Man har tro på at markedet og økonomiske signaler vil endre produksjonsmik og forbrukere, inklusive deres verdikjeder, for å kunne levere nødvendig fleksibilitet til systemet, også i perioder over uker.</p> <p>Ved gjennomgang av aktuelle høringsprosesser ble RMEs foreslåtte modell for ny kostnadsnorm for Statnett diskutert. Knut Kroepelien (Energi Norge) gikk gjennom høringsuttalelsen til Energi Norge/Norsk industri og tilsvarende gjorde Statnett. Energi Norge/Norsk industri mener at RME, for de delene som gjelder nettvirkosheten til Statnett, bør sette et produktivetskrav som tilsvarer en årlig effektivisering på nivå med det distribusjonsnettselskapene har oppnådd. Det vil si at kravet bør være høyere enn det RME selv har foreslått. Analyser Energi Norge har gjort av distribusjonsnettet for 2004-2014, viser at et gjennomsnittlig distribusjonsnettselskap har hatt årlig produktivetsvekst på 1,3 % i perioden på den totale kostnadsrammen, de mest effektive selskapene ligger 50% over dette. RMEs forslag om 1,5 % produktivetsfaktor ville etter Energi Norges syn tilsvare en produktivetsvekst på kun 0,2 %. Statnett kjente seg ikke</p>

	<p>umiddelbart igjen i disse tallene, og pekte på en rekke utfordringer med tilnærmingen ellers. Man vil fortsette dialogen, også med RME, på de punktene man har divergerende syn.</p> <p>Medlemmene i forumet er opptatt av Statnetts kostnadsnivå, og forumet ønsker en orientering om RMEs nye kostnadsnorm når denne er på plass. Andre viktige saker fra forumet for kommende møter er endringer i driftskoordinering (DSO-rolle) og DIGIN prosjektet (digitalisering i nettet).</p>
2021-01-02	<p>Styrets agenda</p> <p>Statnett ga en orientering om de viktigste sakene styret skal behandle framover.</p>
<i>Innspill til Statnett</i>	Markeds- og driftsforum sa seg tilfreds med orienteringen.
2021-01-03	<p>Nordisk markedsutvikling</p> <p>Statnett orienterte om de omfattende planene for endringer i markedsdesignet de kommende årene knyttet blant annet til overgang til 15. minutters markedsoppløsning, automatisk balansering, flytbasert markedskobling, ny Nordisk balansering og felles kapasitetsmarked.</p>
<i>Innspill til Statnett</i>	Forumet tok de omfattende planene til etterretning. Man har erfart at enkelte av disse store utviklingsprosjektene blir forsinket og de ber Statnett i den kommende System og markedsutviklingsplanen indikere usikkerheten i fremdriften i de ulike prosjektene.
2021-01-04	<p>NUP dilemmaer og prioriteringer</p> <p>Statnett gikk gjennom de utfordringene Statnett står overfor ved nye tilknytninger og utvikling av nettet. Det grønne skiftet med elektrifisering og omfattende planer om elbasert næringsutvikling gjør at et betydelig økt forbruk ønsker nettilknytning. Det eksisterende nettet må fornyes for å kunne opprettholde forsyningssikkerheten. Det omfattende behovet for å gjennomføre prosjekter gjør at det vil være behov for å øke kapasiteten i Statnett til å gjennomføre utbygginger. I tillegg har utbygging av nettanlegg og kraftproduksjon lange ledetider og krever også til dels omfattende analyser for å kunne svare ut kunders bestillinger av nettkapasitet. Ulike ledetider kombinert med stor ubalanse mellom dagens omsøkte forbruk og produksjon, krever god planlegging og tett samarbeid på tvers av aktører i bransjen og myndighetene for at nettutviklingen skal bli rasjonell. Etter Statnetts syn fungerer nå samarbeidet mellom Statnett og de regionale nettselskapene lang bedre enn for noen år siden.</p> <p>Volumet er nå så høyt at nettselskapene må ta en tydeligere planrolle for å sikre at etableringene gjøres på de samfunnsmessig mest rasjonelle lokasjonene og at dette ikke overlates til aktørene alene.</p>
<i>Innspill til Statnett</i>	<p>Forumet delte Statnetts syn på de utfordringer og de dilemmaene Statnett presenterte. De oppfordrer Statnett til å påpeke overfor myndigheter og i energidebatten de realiteter og utfordringer kraftsystemet, og behovet for nytt nett, står overfor ved de nye tilknytningene. Det er også viktig at Statnett tar en rolle i å synliggjøre kostnadskonsekvenser av planlagte nye tilknytninger. De støtter at Statnett går foran i en tydeligere planrolle og i større grad peker på hvor nye tilknytninger bør skje. Samtidig advarer forumet mot at Statnett skal beslutte alene, uten en politisk prosess og bredere forankring.</p> <p>Det er enighet om viktigheten av å fortsette å utvikle det tette samarbeid om regional nettutvikling. Men også myndighetene må bidra. NVEs kapasitet til å behandle konsesjoner må økes, konsesjonstider må kortes inn og rammebetingelsene for nettbransjen må støtte opp under utviklingen. Statnett og resten av bransjen bør stå sammen i denne saken.</p>

	<p>Statnett kommenterte, basert på opplysninger fra finansielle institusjoner, at fortsatt ligger Norge foran de andre Europeiske landene i omstillingen og utvikling av nettet for å støtte energiomstillingen. For den kommende fasen mangler fortsatt den tydelige politiske forankringen av energiomstillingen og utvikling av kraftsystemet. Da "neste generasjon kraftnett" ble utviklet var dette forankret i "Nettmeldingen" og deretter i "Energimeldingen". Noen tilsvarende forankring foreligger ikke i dag.</p> <p>Knut Kroepelien (Energi Norge) håper at noe av denne forankringen vil befestes i den kommende fornybar energi verdiskapingsmeldingen, og den grad dette ikke er tilstrekkelig bør dette støttes opp med felles elektrifiseringsstrategi. I tillegg er det kanskje tid for å nedsette en ny ekspertgruppe på området. Dette bør Statnett og bransjen samarbeide om.</p>
2021-01-05	<p>Nordic Perspective Report</p> <p>Statnett ga en kort status på det felles nordiske arbeidet på planlegging og utvikling av nettet. Som premiss for arbeidet ligger et energisystem som møter de politisk vedtatt klimamålene. Analyser av effektbalanser er viktig i dette arbeidet. Alle land har sin nasjonale beslutningsmyndighet, men dette samarbeidet med felles modeller, sikrer konsistens og belyser gjensidig nytte og avhengigheter på tvers av landegrensene.</p>
<i>Innspill til Statnett</i>	<p>Bransjen mener at dialog og involvering i felles nordisks nettplanlegging og grensekryssende kapasitet er viktig. Norge vil bli betydelig påvirket av tiltak i våre naboland som nedleggelse av kjernekraft eller Svensk stålindustris planer om legge om produksjonen basert på grønn hydrogen. Dette kan på sikt medføre et betydelig forbruk, opp til 50 TWh, tett på Norge og det norske nettet.</p> <p>Også under dette punktet ble forbrukerfleksibilitet diskutert, og det ble stilt spørsmål ved hvor fleksibel vil for eksempel den Svenske hydrogenproduksjonen til stålindustrien faktisk være når en snakker om behov for effektreduksjoner over uker? Det var enighet om at disse forhold bør drøftes i felleskap og Statnett vil bli invitert til egnet forum i Norsk olje og gass, samt eventuelt andre fora i NHO foreninger.</p>
2021-01-06	<p>TEN-E og Europeisk nettutvikling</p> <p>Statnett gikk gjennom TEN-E infrastrukturforordningen og konsekvenser for Norge. Norge vil måtte ta stilling til hvorvidt denne forordningen er EØS relevant og det er både fordeler og ulemper ved å ta den inn i norsk regulering.</p>
<i>Innspill til Statnett</i>	<p>Forumet ser positivt på at Statnett er aktiv på området og minner om at dette er politisk krevende forhold med en forordning som gir Acer en mer formell og tyngre rolle. Knut Kroepelien (Energi Norge) mener at TEN-E kan inkorporeres i Norge på flere ulike måter og det er angitt i deres høringsuttalelse.</p>
2021-01-07	<p>Konsekvenser for Statnett og Norge av EU regulering knyttet til bruk flaskehalsinntekter</p> <p>Statnett gikk gjennom arbeidet med å tilpasse seg regelverket for bruk av flaskehalsinntekter etter tredje energimarkedspakke og også hva som kommer i henhold til fjerde pakke. Statnett er nå i prosess med RME, som skal godkjenne bruk av flaskehalsinntektene. Statnett mener at, grunnet den store andelen og kapitalbasen av det norske transmisjonsnettet som kan henføres flaskehalsinntekten, kan man videreføre dagens praksis med at flaskehalsinntektene brukes til å redusere forbrukstariffen.</p>
<i>Innspill til Statnett</i>	<p>Forumet anmoder Statnett om å utarbeide enkle og klare budskap om bruk av flaskehalsinntekter og minnet om at dette er et politisk krevende område.</p>
2021-01-08	<p>Anbefalinger for industriell satsing på havvind</p> <p>Knut Kroepelien (Energi Norge) gikk gjennom den felles posisjonen til industriaktørene og NHO om satsing på havvind på norsk sokkel. Man ser et betydelig potensiale for å bygge opp en norsk</p>

	eksportindustri på havvind, men man trenger også et hjemmemarked. Man ønsker Statnett inn i en arkitekt og systemansvarlig rolle i havet, men at offshore kraftnettet ikke nødvendigvis skal være eiet av Statnett. Fordeling av flaskehalsinntekter for hybride vindkraftnett som er tilknyttet flere land må vurderes for å redusere behovet for nasjonale subsidier til vindkraftprodusenter.
<i>Innspill til Statnett</i>	<p>Forumet er opptatt av at forbrukere på land i Norge ikke skal belastes kostnader ved utbygging av et kraftnett til havs, og de stiller spørsmål om hvor langt dette prinsippet skal gå. For eksempel, når Statnett må forsterke kraftnettet på land for å tilknytte en kabel fra nettet i havet, skal det betales av vindkraftaktørene til havs?</p> <p>Statnett er langt på vei enige i industriens og NHOs posisjoner. System- og planrollen er viktig og de minnet om at Statnett pt ikke er tildelt noen slik rolle og har i dag ikke noe mandat. Videre ble det minnet om teknologiutfordringen og at teknologien pt er umoden. Dagens utstyr er ikke interoperabelt og kan ikke driftes på tvers av ulike leverandørers teknologi. Statnett mener at kraftmarkedene må utvikles mest mulig likt som på land. Det innebærer bruk av prisområder og et klart skille mellom produsent og nett. Hvis deler av flaskehalsinntektene skal komme produsentene til gode er dette på tvers av disse prinsippene, og må anses som en skult subsidie til produsentene og en kostnad for norske forbrukere.</p>
2021-01-09	<p>Eventuelt</p> <p>Det var ingen saker under eventuelt.</p>

Evaluerings av møtet

I etterkant av møtet ble det gjort en rask evaluering for å belyse hva forumet ønsker mer av/mindre av.

Positivt/mer av:

Sakene til dette møte var mer langsiktige og omhandlet strategiske temaer. Dette gir rom for en bedre meningsutveksling.

I dette møtet var det ikke lange presentasjoner med plansjer fra Statnett i forkant av diskusjonen, men kun en kort muntlig innledning. Dette åpner bedre opp for en god diskusjon og gir også mer tid til diskusjon. Statnett må forutsette at sakspapirene er lest på forhånd og at forumets medlemmer har satt seg inn i sakene.

I sakspapirene kan det gjerne tydeliggjøres bedre hva som ønskes diskutert, og gjerne delt opp i ulike elementer i en og samme sak.

Mindre av:

Unngå lange plansjebaserte innledninger fra Statnett.

Hold sakene på et overordnet strategisk nivå. Ved dype faglige saker er det en ubalanse mellom forumet og Statnett, som hemmer den gode dialogen.